

ΔΙΑΛΟΓΟΣ

Ο διάλογος είναι έκφραση της λογικής ικανότητας του ανθρώπου επειδή συνδέεται αδιαχώριστα με τη σκέψη και την έκφραση. Ταυτόχρονα αποτελεί εκδήλωση της κοινωνικότητας του ανθρώπου επειδή, για να γίνει, χρειάζεται και ο άλλος, ο συνομιλητής. Η συνάντηση δύο ή περισσότερων ανθρώπων για τη διεξαγωγή ενός εποικοδομητικού διαλόγου δεν απαιτεί την ανταπόδοση ιδεών. Αυτή αλλιώς είναι και η περιήγηση του διαλόγου.

ΑΞΙΑ-ΠΡΟΣΦΟΡΑ-ΡΟΛΟΣ ΤΟΝΙΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ

Καθώς το άτομο συνδιαλέγεται πρώτα σε δέματα, που τον ενδιαφέρουν καλύπτει την έμφυτη τάση του για φιλομάθεια. Όσο δυναμώνει το μυαλό του με γνώσεις ευεπτεται, ακριβάλλει, κρίνει οτιδήποτε και οποιονδήποτε, έτσι απελευθερώνει το πνεύμα του από δογματισμούς και φανατισμό και αποκτά ηθικά ανήλικη του κόβει και τον περιβάλλει.

Ταυτόχρονα συμβάλλει στη διαμόρφωση ήδους ευάρετου των συνομιλητών. Αυτό γιατί ο διάλογος δεν είναι μόνο "διά λόγους" αλλά και "διά ήδους" ανταλλαγής γνώσεων, αντιλήψεων και συναισθημάτων. Δηλαδή μαθαίνει τους συνομιλητές να ακούν ο ένας τον άλλο, να σέβονται τις διαφορετικές απόψεις, να έχουν μέτρο στη υπερπεριφορά τους και να είναι ευχυνικοί. Εξάλλου ο διάλογος με τους άλλους ωθεί το άτομο και σε διάλογο με τον εαυτό του. Έτσι συνεκτιμολογεί αρετές και προτερήματα τα οποία και αναδεικνύει αλλά και αδυναμίες, ελαττώματα και πράξη που προσηλάσσει να περιορίσει και να εξαλείψει, μέσω συστηματικής αυτοκριτικής, αποκτώντας αυτογνωσία.

ΛΟΙΠΟΝΙΑ

Με τον διάλογο μεταξύ των πολιτών επιτυγχάνεται η αλληλογνωριμία, αλληλοκατανόηση και ο αλληλοσεβασμός με αποτέλεσμα την άρση των όποιων προαυτήσεων, την επίλυση διαφόρων προβλημάτων και τη διαμόρφωση φιλικών σχέσεων μεταξύ τους. Συνακόλουθα αναπτύσσονται αρετές όπως η ανεπιτητικότητα και η αλληλεγγύη που είναι απαραίτητες για την επίλυση των συλλογικών προβλημάτων και την επίτευξη των κοινών στόχων. Καθώς, λοιπόν, τα δέματα επιλύονται με το διάλογο, απομακρύνεται ο κίνδυνος των εντάσεων και συγκρούσεων που υφνούνται στην κοινωνική ενότητα και ευρυθμία.

Παραλληλικά με το διάλογο μεταξύ των λαών δεν βελτιώνονται μόνο οι σχέσεις τους αλλά ενδυναμώνονται οι εθνικοί πολιτισμοί με τη γνώση, δημιουργική αφομοίωση γενικών πολιτιστικών στοιχείων ενώ προάγεται η επιστημονική έρευνα καθώς ευχερέστερα παράγεται η γνώση με την ανταλλαγή απόψεων μεταξύ των μελών της επιστημονικής κοινότητας- απότομο της οποίας είναι η τεχνολογική εξέλιξη προς όφελος της ανθρωπότητας.

Τέλος, όσο οι πολίτες με τον διάλογο που πραγματοποιείται μεταξύ τους αλλά και με τους φορείς εξουσίας στις δημόσιες διαβουλεύσεις, εκφράζουν δημόσια τις απόψεις τους για τις κοινές υποθέσεις, όσο

διευδίκαν την πραγμάτωση των δεσμευτημένων δικαιωμάτων τους και την διεύρυνση των ελευθεριών τους, όσο επέχουν την εξουσία μα τα λάθη ή τις παραλείψεις της, όσο οι ανταρσίες του έθνους συνδιαλέγονται και μετά από τη γόνιμη ανταπόκριση των ίδων τους αποφασίζουν κατά πλειοψηφία για την πορεία της χώρας, τόσο η δημαγωγία εδραιώνεται αφού η ισχύς και ο εποικοδομητικός διάλογος αποτελούν ευστατή στοιχεία της.

ΑΙΤΙΑ ΑΠΟΥΣΙΑΣ ΤΟΝΙΜΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΗΑΣ

Πρώτα-πρώτα επηρεαζόμαστε από το κλίμα της εποχής μας. Ζούμε στην εποχή που η επιστημονική γνώση αυξάνεται συνεχώς και η γνώση τεχνικών επιτευγμάτων μας παραδίδονται ως αναγκαία για να βελτιώσουμε τις συνθήκες ζωής μας. Ετσι, υπερτιμήσαμε την ύλη και αγνοούμε με την πνευματική μας καλλιέργεια που είναι βασική προϋπόθεση του διαλόγου. Ταυτόχρονα καθώς είμαστε απογοητωμένοι από πολλές αξίες όπως ο σεβασμός στον συνομιλητή μας, αποδεικνύουμε πολύ εύκολα εγωιστές και δεν αναζητούμε το δίκαιο της διαφωνίας.

Ταυτόχρονα ζούμε σε αβυσσικά κέντρα βιώνοντας έντονους ρυθμούς ζωής εξαιτίας των πολλαπλών υποχρεώσεων που καθημερινά εκπληρώνουμε και δεν έχουμε τον χρόνο ή την διάθεση να συνομιλήσουμε με τους γύρω μας για οποιοδήποτε θέμα. Παρατηρούμε ευχρηστικότητα με εαυτούς μας ανθρώπους που δεν χωρίζουμε μεταξύ των οποίων είναι και αλλόφυλοι, αλλόθρησκοι, για τους οποίους νιώθουμε φόβο, καχυποψία, δυσπιστία. Ζώντας, λοιπόν, αποφευγόμενοι, χωρίς επικοινωνία με τους συνανθρώπους μας είναι αδύνατο ν' αναπτυχθεί ο μεταξύ μας διάλογος.

Από την άλλη η εκπαίδευση είναι συνδεδεμένη με τις πανελληνίες εξετάσεις με αποτέλεσμα πολλοί μαθητές ν' αδιαφορούν για τα ανθρωπιστικά μαθήματα και γιγνόμενα για πολιτιστικά αγαθά όπως η μελέτη βιβλίων και η τέχνη. Ετσι καταλήγουν απάιδετοι και αμύητοι. Ο διάλογος όμως προϋποθέτει τη γνώση και την οξύμνη κριτική ευέγνη ώστε να μπορεί να διεξαχθεί ορατά.

Τέλος, τα ΜΜΕ δεν προβάλλουν ποιοτικές μορφωτικές και γυμναστικές εκπομπές για να εφύψουν το πνευματικό επίπεδο των πολιτών και να διαμορφώσουν ανθρώπους με ήθος που θα επιλέγουν το διάλογο ως μοναδικό μέσο επίλυσης των προβλημάτων τους. Τέλος, οι "ενημέρωσεις" που παραδίδονται για πολιτικά και άλλα θέματα είναι χείριστο παράδειγμα για τους πολίτες καθώς "κωφοί" άνθρωποι φωνάζουν, βωφολογούν, ασέβαν ο ένας στον άλλο ή προσπαθούν να επιβάλουν τις απόψεις τους.

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΟΥΣΙΑ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΗΑΣ

(βλ: Η αξία του γόνιμου διαλόγου: εφ'ανυδέεται απόδειξη)

ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΣΥΜΒΑΛΛΕΙ ΣΤΗΝ ΑΝΑ- ΠΤΥΞΗ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΥ / ΠΡΟΣ Ο ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΕΝΤΑΣΣΕΤΑΙ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Πρώτα-πρώτα ο διάλογος πρέπει ν' αποτερεί εργαλείο μάθησης μέσα στην τάξη. Οι εκπαιδευτικοί, λοιπόν, μπορούν να παραδίδουν το μάθημα τους με ερωταπαντήσεις που προηοδεύουν τη συμμετοχή των μαθητών στη διαδικασία ώστε να μην κυριαρχεί ο μονόλογος του δάδου-αδεντία. Ταυτόχρονα η παρουσίαση ενός μαθήματος από τους μαθητές, η ανάθεση και η παρουσίαση εργασιών ή η επεξεργασία άρθρων - έτυπων και ηλεκτρονικών - για την κατανόηση επικαιρών θεμάτων θα ωριμάσει τον τρόπο σκέψης των παιδιών και θα οδηγεί την υψίση τους η οποία αποτελεί βασική προηόδεση του διαλόγου.

Παράλληλα όσο στο σχολείο κατοχυρώνεται το δικαίωμα της ελεύθερης έκφρασης σ' όλους, όσο υπάρχει πολυφωνία και γόνιμη δημιουργική ανταπόδωση ιδεών, όσο προηίνεται ο διάλογος ως μέσο επίλυσης των διαφορών και των προβλημάτων, όσο οι μαθητές συμμετέχουν σε αιώνες αναγκασίας ή σε δεσμούς όπως η Βαλκή των Εθνών αναπτύσσοντας τις απόψεις τους σε σύγχρονα προβλήματα, τόσο οι νέοι θα οδηγούνται στη χρήση του διαλόγου που είναι γόνιμος και επικοδομητικός.

Η ευάριυνση, εφάρτη, των μαθητών για συμμετοχή σε πολιτιστικές ευδηλώσεις του σχολείου ή του δήμου που θα περιλαμβάνουν είδε-βεις βιβλίου, θεατρικές παραστάσεις, κινηματογραφικές προβολές αλλά και η επικοινωνία με συμμάθητές τους από άλλα σχολεία - εντός και εντός Ελλάδας - με τη βοήθεια των ηλεκτρονικών μέσων ή στο πλαίσιο εκπαιδευτικών προηρημάτων θα εμνηατίζει τις γνώσεις των παιδιών, θα ευδύσει την υψίση τους ώστε να μπορούν έτσι να συμμετέχουν αποτελεσματικά σε διαλογικές συζητήσεις.

Τέλος, οι εκπαιδευτικοί έχουν χρέος ν' αποτελούν πρότυπο βιωμης για τους μαθητές τους. Οι ίδιοι εμνηατε, μερίμναν για τη διοργάνωση ομνηών - συζητήσεων για θέματα που αφορούν την νεο-αία στις οποίες συμμετέχουν ανταλλάσσοντας απόψεις γνώεις, εκπαιδευτικοί και μαθητές, δείχνοντας εμνηατα την αξία του συνδια-κού διαλόγου.

ΠΡΟ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΠΟΙΚΟΔΟΜΗΤΙΚΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΕΣ ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

Ο διάλογος μπορεί ν' αναπτυχθεί μόνο σε υαδευώς δημιαρ-τίας. Όσο κατοχυρώνεται σ' όλους το δικαίωμα της ελεύθερης έκφρασης, όσο υπάρχει πολυφωνία και γόνιμη, δημιουργική ανταπόδωση ιδεών, τόσο οι βιωμηγίες μπορούν να επικοινωνήσουν συνδιαστικά, ν' ανταλλάξουν απόψεις για την επίλυση κάποιων ζητή-ματος, για την επίτευξη ενός στόχου ή για τη γεφύρωση σπρωών

αναδέεω.

* όταν, βέβαια, αυτός αφορά παραπάνω από δύο άτομα

σημασιμή, επίσης, υποκειμενική προηπόδεση είναι και η ορχώ-
ση του διαλόγου.* Ορίζεται ο υπεύθυνος για τη διεξαγωγή του, τον
οποίο οφείλουν να σέβονται οι ενομιμητές. Ο υπεύθυνος, λοιπόν,
οφείλει να δίνει το λόγο σ' όλους τους συμμετέχοντες ισότιμα
και με όλο χρόνο ορίζεται από τη διαδικασία. Οι ενομιμητές
συμμερφώνονται γενικότερα στους όρους διεξαγωγής της συζητή-
σης και στις υποδείξεις του υπευθύνου, χωρίς να μονοπωλούν
τη συζήτηση ή να προσπαθούν να επιβληθούν με τη δύναμη της
φωνής τους.

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ

Οι υποκειμενικές προηπόδεσεις έχουν σχέση με την προσωπικότι-
τα των ενομιμητών. Πρώτα-πρώτα πρέπει να είναι ιδίον μορφω-
τικού επιπέδου και να έχουν γνώσεις για το θέμα το οποίο συζη-
τούν, ώστε η συζήτηση τους να είναι ικανή, τα επιχειρήματά τους
ορθά διατυπωμένα με τρόπο σαφή, ακριβή και περιεκτικό ώστε
να είναι εύληπτα από τους ενομιμητές τους. Ταυτόχρονα πρέπει
να είναι δευτευσί σε διαφορετικές απόψεις, απασχλημένοι από
εστερευνητικές αναλήψεις, προαταλήψεις και κάθε είδους δογματισμό.

Επίσης οι άξιοι ενομιμητές διακρίνονται και με το υμνή τους
νός. Πρέπει να σέβεται ο ένας τη γνώμη του άλλου και ειχι-
μικής διάθεση όλων να είναι η εύρεση της αλήθειας και όχι η
εγωιστική επιβολή προσωπικών απόψεων, χωρίς όλων, λοιπόν, είναι
να διαδέτουν αυτοπεδαρχία και υπομονή, να είναι ήρεμοι και ευ-
πρεπείς κατά τη διάρκεια της συζήτησης συνεπόμενοι πάντα
ότι αυτή δεν πρέπει να μετατραπεί σε προσωπική διένεξη.*

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΩΣΤΕ Ο ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΕΠΙΟΙΚΟΔΟΜΗΤΙΚΟΣ

Ότι χρειάζεται για να διεξάγεται ένας εποικοδομητικός διάλογος
περιγράφεται στις "προηπόδεσεις εποικοδομητικού διαλόγου"

Μπορείς βέβαια να προσδέσεις των ενόνη φορέων αγωγής όπως
η ομογένεια, το σχολείο, τα ΜΗΕ αλλά και η ευδοτοτε ηγεσία
στη διαμόρφωση ανθρώπων που πλαιύνουν το διάλογο ως μέσο
επισοινωνίας, εξέρεσης της αλήθειας ή επί λους προβλημάτων.

* Παραλληλολογία είναι απαραίτητο να μην διατυπώνουν βιαστικά
και επιπολολογία τις απόψεις τους και να έχουν την πρόθεση να τις
τροποποιήσουν όταν τα επιχειρήματα των ενομιμητών τους τις
αναθεωρούν.

Πολλές φορές οι μαθητές στο ηθικό δεσμευμένοι δι-
μαρτυρικών διαδικασιών που υφίστανται (υπάρχουν) στην εκπαί-
δεύση αποδεικνύονται κακοί ενομολητές. Πρώτα-πρώτα προσέρ-
χονται σε διάλογο με τους συμμαθητές τους χωρίς να έχουν επαρκή
γνώση όλων των πτυχών του υπό συζήτηση θέματος. Είναι απόλυ-
τοι στις απόψεις τους και δεν έχουν την διάθεση να αποδεχτούν
την διαφορετική άποψη ακόμα και όταν αυτή είναι τεκμηριωμένη.
Πολλές φορές διαωόητων με αναιδεια το ενομολητή τους, εκ-
φράζονται με αγροαίο τρόπο, ή εχολιάζουν καυστινά απόψεις
που διατυπώθηκαν. Άλλοι πάλι διάζονται να μιλήσουν και δεν πα-
ρανογαδών με προβοχή όσα λέγεται και είτε παρεμβαίνουν
στη διαδικασία με άεστοες και καραστινές παρεμβάσεις είτε
καταλήγουν σε ελλομογτινά ατοπήματα (αδδδ)

Πολιτικοί αλλά και πολίτες από την άλλη συμμετέχουν ε' ένα
διάλογο με κύριο στόχο να ελέγξουν τις απόψεις των ενομολητών
τους και όχι την εύρεση της αλήθειας. Έτσι αποφεύγουν ν' απαντή-
σουν με σαφήνεια και πληρότητα στα ερωτήματα που τους τίθε-
νται και επιδιώκουν μόνο να διατυπώσουν την άποψη τους απαντή
την οποία και θεωρούν απόλυτως ορθή καθώς αυτό εξυμμερείται τα
όποια ευφύροντα τους. χρησιμοποιούν ανεξαμριβωτα στοιχεία, μα-
κρηγοράν ανατιστοχόμια, κρύβονται πίσω από εοφιστείες, ιδεολο-
γικάς μονόλογους και πατριωτινές κορώνες, υποτιμώντας τη
νομωβννη των ενομολητών τους. Πολλές φορές, εγ' άλλω, συνδέ-
ουν τη δύναμη του λόγου τους με την ένταση της φωνής τους.
γίνονται απρεπείς, προσελητικοί, εριστικοί ευτελίζοντας την διά-
δικασία στην οποία συμμετέχουν, ή οποία φυσικά καταλήγει
ακαρη (ατελέσφορη). Σε αιραίες περιπτώσεις τέλος, επιλέγουν τον
εφοβισμό, τις απειλές ή και τη βία με βαφή πρόθεση την επιμερ-
τηση τους εναντι των υπολοίπων ενομολητών τους.